

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Controversiarvm Omnivm Hvivs Ævi Lvthero-Calvinisticarvm Libri Tres

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1627

XI. De Matrimonio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35233

QVÆSTIO CVII.

*Ordinationis equalis Materia, Forma,
Minister, Effectus, et Ceremonia?*

LVTHERO-CALVINIANI non agnoscunt Chirotoniam: non Verbum Sacramentale certum & efficax; nõ effectum Characterem, non Ceremoniam Vnctionis: vt conficta & superstitiosa. Volunt Ministerium Ecclesiasticum esse merũ Officium functionis: hocqu cessante cessare. Hinc iis, qui hodie Presbyter aut Diaconus est; cras, motus officio, est laicus.

SVADET contra Vnctionem & Rasuram *Kemnit pag. 1171.* ita. 1. Christus & Apostoli non sunt illis vsi. 2. In historia Ecclesiastica nullum extat exemplum. 3. S. Patres Vtriusq; nil meminerunt, præter supposititios libros Cypriani & Anacleti. 4. In Ecclesia Græca non fuit vsitata vsque ad annum 1200. 5. Ritus est Iudaicus, ait *Calvinus §. 20. 31.*

AVTOR. I. Materia Principalis Sacri Ordinis est Impositio manuũ. 1. Liquet suprã Scripturis. &c. Minus principalis tamẽ etiam essentialis, est porrectio calicis, & Euangelii: de quibus nil in Scriptura. Ac licet in Confirmatione fiat etiam Impositio manuũ; accidẽtaria tamen est tibi; primariũ verò Chirisma. 2. ha Traditio Pontificũ, Cõcilorũ, Patrũ, & pars Potior Theologorũ. Itaq; Sacerdotes ordinantur, cum dicitur ad porrectionẽ; *Accipe potestatem Sacrificium offerendi;* & ad Chirotoniam, *Accipe Sp. Sanctum* Et hæc est Forma, seu Verbum Sacramentale: Actio vtraque est vna Ordinatio.

II. Effectus est duplex. 1. Potestas spiritalis perpetua cum indelibili characterẽ: 2. Gratiã gratũ faciens, ad fungẽdũ munere. Cyp. serm. de ablut. pedũ *Nemo S. Ordines iterũ renouat.* Sic & Aug. &c.

III. Minister solus est Episcopus ordina-

tus: Nec aliter factos agnouit vnquã Ecclesia. IV. Vnctio est ceremonia verè Sacramentalis; non autem Rasura.

DICO AD I. Kemnitius toties et proposito mentitur. 1. Nam et si de Christo & Apostolis nil scriptum; tamen S. Dionys. *l. hierarch. c. 4.* Pontificem vñ sacro oleo in Consecratione, Traditũ esse ab Apostolis. 2. Eusebius *l. 10. hist. Eccl. c. 4.* Metaphrastes *in vita S. Chryso. mt. c. 6.* Vnctionis meminerũt. 3. Patres Item, vt Pacianus *ep. 3.* Greg. *in 4. Reg. 3.* &c. 4. Contrarium docent Dionysius, Euseb. Metaphrastes. 5. Non est Iudaismus, vt i reb⁹, quibus & Iudæi sunt vsi: sed modus ac finis vtãdi illum constituunt.

XI. DE MATRIMONIO.

QVÆSTIO CVIII.

An Matrimonium sit verè Sacramentum teste S. Scriptura?

LVTHERVS *de Capt. Babyl.* negat quòd nec Signum habeat à Deo institutum; nec Gratiã promittentem.

II. CALVINVS *Inst. l. 4. c. 19 §. 34.* ait. Non magis rationem Sacramenti conuenit Matrimonio, quàm agriculturæ, aut tonstrinæ.

III MELANCHON *in Lock.* & Kemnit *pag. 1111.* agnoscunt in Matrimonio Mandatum Dei, & P. ondum gratiæ; sed non iustificantis à peccato; ac propterea negant propiã dici Sacramentum, vt sunt Baptismus & Cœna: esse tamen al quo modo.

SVADENT istis. Lutherus. Calvinus, Erasmus, BEZA, in Eph. 5. *Sacramentum hoc magnum est;* tria volunt. 1. Papistæ ex sola voce hæc definiunt Matrimonium esse Sacramentum; cum græcè sit *μυστήριον*. 2. Intelligent ibi coniunctio Christi & Ecclesiæ; non viri & femine: Hæc enim quotidianam est; non mysterium. Vnde ait; *Ego autem dico, in Christo & Ecclesia.* 3. Sic & Aug. tract. 9. in Ioan. *Erunt*

Erunt duo in carne una, hoc est Sacramentum magnum.

AUTOR. Matrimonium est à Deo *Institutum* bifariam. 1. Physicè ut duorum est coniunctio ad prolificandum. Sic à Deo esse, ac bonum, negabant hæretici veteres: Vide *Genes. p. 3. q. 23.* At bonæ sunt nuptiæ: teste S. Scriptura, *Genes. 2. Non est bonum hominem esse solum.* &c. Aug. l. 9. in Gen. ad lit. c. 7. Concilium Gangrense & Bracarense hæreses eas damnarunt.

2. Christianè; ut duorum cōiunctio est rei sacræ significatio, sanctificans eodēdem. Sic Matrimonium esse Sacramentum negant Lutheri & Calvinistæ. At contra Apostolum *Eph. 5.* Vbi tria: 1. Sacramentum propriè dictum: 2. Idque in coniunctione viri & femine; non Christi & Ecclesiæ: 3. Nec Adami ac Euz.

II. Matrimonium est **SIGNVM REI SACRÆ.** Quia habet annexam gratiæ promissionem, quæ cum solius esse Dei debeat ac possit; à Deo Institutionē Matrimonii factam esse necesse est. 1. Illud dant vtrō Melanchthon in *Apolog. Conf. August. art. 13.* Calvinus *Instit. l. 4. c. 19 § 2.* Kemnitius *p. 2 Exam. pag. 13.* Quare Matrimonium est & contractus civilis, & Mysterium rei sacræ. 2. Ita S. Amb. in *Eph. 5. Mysterium Sacramentum grande in unitate viri ac femine esse significat.* Ita Hieron. Chrys. August.

Vnde Sectarii student errori dicētes; intelligi coniunctionem Christi & Ecclesiæ; non viri & femine. Quia, *Hoc demonstratiuum est rei præcedentis, scilicet illius: Relinquet homo patrem, &c. & erunt duo in carne una;* Hoc magnum est.

Item, quia caput totum tractat de coniugio, ut re grandi; quæ terminetur in Christum & Ecclesiam. Vnde Aug. l. 1. de nupt. c. 21. *Quod in Christo & in Ecclesia est magnum Sacramentum, hoc est in singulis viris & vxoribus minimum; sed tamen coniunctionis inseparabile Sacramentum.* Itaque Matrimonium, quæ est *Vinculum insolubile;* magnum est Sacramentum in Christo & Ecclesia; quæ est *signum sacræ coniunctionis;* sic magnum est Sacramentum in Christo, at minimum in hominibus, qui Christo comparati, minimi sunt. Notanda distinctio.

Neq; hoc magnum Sacramentum referri potest ad Adam & Euam, ut vult S. Hier. licet significarunt Christum & Ecclesiam: Quia sermo est de futuro, *Relinquet;* Et Protoplastæ non habebant *patrem & matrem;* Nec dixit, *Ego relinquam,* de se; sed de posteris indefinitè, *Homo.* Sic & Dominus, *Matth. 19. Quod Deus coniunxit, indefinitè, homo non separet;* at protoplastæ iam erant morte separati: ergo de iis esse sermo nequibat. Non enim dicit; *Sacramentum hoc magnum Fuit;* sed *Est.*

III. **GRATIÆ PROMISSIO** est adiuncta Institutioni. Quia Matrimonii est signum tum Coniunctionis Christi & Ecclesiæ: Tum & Spiritalis Charitatis mutue, in qua Christo adhæret Ecclesia per Fidem, & spem, subiecta ei per Obedientiam. Et hanc Spiritalem coniunctionem maximè vrget Paulus. Quia per hanc Christus est iunctus Ecclesiæ soli ut sponsus; per naturæ conformitatē verò iunctus est toti humano generi. Quia Viri & femine coniunctio illam spiritalem maximè significat; vnde *magnum est*

Sacramentum

Sacramentum. Quia sic, 1. Tim. 2. *Saluabitur per filiorum generationem: si permanserit in fide, dil. & satisfactione cum sobrietate*. Istud Domus Dei vocatur ibid. *Vnusquisq; domum suam habet ex Deo, unus quidem sic, alius autem sic*. Itaque 1. Thes. 4. *Sciat unusquisq; vas suum possidere in sanctificatione*.

DICO AD I. Falsum est. Nam vox *Sacramentum* habetur Tob. 12. Dan. 2. Col. 1. 1. Tim. 3. Apoc. 1. 17. Eph. 1. & 3. Nec tamē ibi *Sacramentum* propriē dictum asserimus: vt hic Eph. 5. Proinde Sectarii ex illis locis calumniose multiplicant nobis *Sacramenta*.

AD II. In viri & foeminae, non in Christi & Ecclesiae coniunctione, est *Sacramentum*: idq; magnū respectu Christi & Ecclesiae, & pro magnitudine gratiae promissae in Christo et Ecclesia, id est, in charitate *Sacramentali*.

AD III. S. Augustinus loquitur de *Sacramento* nunc respectu Vinculi insolubilis: nunc vt de signo rei Sacrae: illud est in Christo & Ecclesia: hoc in viro & muliere *Sacramentum*, vt signum cū illius, tum gratiae conferendae.

Q V A E S T I O C I X.

Quibus porro probetur, & Oppugnetur Matrimonium esse Sacramentum?

LUTHERANI, vt Kemnitius p. 2. Exam pag. 1225. Ante Augustini tēpora nec generale nomen *Sacramenti* est tributum *Matrimonio*. CALVINUS *Infl.* 4. c. 14. §. 24. Ante S. Gregorium nemini visum dari *Matrimonium* pro *Sacramento* BEZ. in Eph. 5. Nusquam in Augustino & Hieronymo appellari *Sacramentum Matrimonium*.

II. Lutherus Capt. Babyl. *Nusquam legitur aliquid gratiae dari uxorem argenti. Quis nec signum est gratia.*

III. Idem. *Matrimonium* fuit apud infideles, non *Sacramentum*, nec *Sanctum*; & multi eorum sunt meliores fidelibus: ergo non est *Sacramentum* nouae legis.

IV. CALVINUS §. 34. In *Matrimonio* non est ceremonia exterior posita à Deo ad confirmandam promissionem.

V. Calvinus, Kemnitius. Id appellant Pontificii pollutionem apud Magist. um & Syriciū Papam: At ea nequit esse *Sacramentum*.

VI. *Matrimonium* pugnat cum *Sacramento Ordinis*, quia negant ambo in vno posse consistere: at id absurdum.

VII. Papistis Coitus est pars *Sacramenti*: à quo arcant Sacerdotes. At id absurdum.

VIII. Kemnitius. Durādus apertē negat id esse *Sacramentum*, doceretque multis.

AUTOR. Mentitur iniquitas fidei.

AD I. igitur S. Leo I. claruit anno 440 ante S. Gregoriū annis 150. S. Chrysostomus claruit anno 370. ante S. Aug. annis 30. S. Ambr. August. & Hieronymo antiquior: Syricius Papa equalis Ambrosio, &c. Et ii tamen *Matrimonium* appellant verum *Sacramentum*, & docent. S. Leo epist. 92. *Cum societas nuptiarum ab initio constituta sit, vt prater sexuum coniunctionem hab. ret in se Christi & Ecclesiae Sacramentum; dubium non est, eam multum non pertinere ad Matrimonium, in qua docetur non fuisse Nuptiale Mysterium, id est, Sacramentum*. S. Ambr. l. 1. de Abraham. c. 7. *Qui sic egerit, peccat in Deum, gratiam soluit, & Sacramenti caelestis amittit sortium* Syricius epist. 1. c. 4 ait, *Sacriligium committit, qui viuente transire ad aliam: at peccatum contra ciuilem cōtractum non est sacrilegium*. S. Augustinus tribuit *Matrimonio* & nomen *Sacramenti*, & rationem, docens id non esse *Sacramentum*, nisi in Ecclesia; Ideoque esse *Insolubile*. Nomen tamen *Sacramenti* non

ri non vno semper modo accipitur; ut supra notauimus. RATIO quoque fauet docens esse sacramentum proprie dictum. Vide *Genealog* p. 3 q. 23.

DICO AD I. At suus Melancht. negat id illi, docens conferre gratiam: Kemnitius, docens esse signum.

AD III. Solum in noua lege Matrimonium est Sacramentum: Et si quidam sentiant non bene, etiã in Veteri lege fuisse. Illud definiunt Conc. Florent. *Trid. Sess. 24. C. 2.* Et *D. Th. 4. d. 26. q. 2. a. 2.* & Theologi: Fuisse Institutum in officium naturæ in statu innocentiæ; in lapsu, ad remedium: in reparato in Sacramentum. Nam in statu innocentiæ non erat opus gratia Sacramentali; ligatã concupiscentiã. In Lege, *Leu. 18.* restrictio eius facta est ad certas personas; nõ Institutio; Et permixta erat polygamia & repudium; contraria Significationi Sacramentali. Et argumenta partis contrariæ refutata iacēt. *Neg.* Matrim. Sacramentum magis pollutur per malos Christianos, quã Baptismus perceptus aut Eucharistia &c.

AD IV. Sacramenta sunt instituta ad significandam & Conferendã gratiam; non ad Confirmandã: patet *sup. q. 3.*

AD V. Calumnia mendax est in Ecclesiã, & Magistrum, qui id nusquã dicit Syriacus coniugũ adulteria, & Sacerdotum scortationes vocat Sacrilegia: & recte: *Adhuc ipsi coniuges erubescunt suum actũ.* Quod coeuntes dicuntur, *Apoc. 14. cum mulieribus coinquinati.* I Reg. 2. *Non mundi à mulieribus & in 1. Cor. 7. Qui in carne sunt, ut mulus & equus, Deo placere non possunt.* At sancti cõiuges uxores habent tanquam non habentes. Et *Virgo est sancta corpore & Spiritu.* Et Sacerdotib⁹ dicitur *Sancti estote.*

AD VI. Sacerdotes arcẽtur à Matrimonio ob impedimenta matrimonialia functionum Sacerdotalium; non ob Sacramentum ipsum Matrimonii.

AD VII. De Copula Quidã sentiũt, eam esse actum & officium matrimonii: Quidã, improbabilius; esse partẽ Sacramenti Integralẽ; sed non Essentialẽ. Vtrique, & omnes docẽt, ideo Matrimonium esse totum ac plenum sine copula. *S. Amb. l. de inst. Virg. 1. 6. Non defloratio facit coniugũ, sed pactio coniugalis.* Aug. *l. 1. de nup. c. 11.* inter Iosephum & B. V. verumã ait intercessisse matrimonium.

AD VIII. Durandus errauit; inque altera editione se explicat; esse verẽ Sacramentum; sed non vniuocẽ; quod logicum est, nõ Theologicum. At hic prætextus erat inanis: vt & eiudem argutiones vanæ; vt sequitur.

Q V Æ S T I O C X.

An Matrimonium sit Vniuocẽ Sacramentum?

L V THERANVS Kemnitius obiicit Durandum, hoc negantem. Eiusq; vtitur argumentis istis. I. In Sacramentis aliis, quod exterius agitur, excedit rationem naturalem; nec potest reddi causa, nisi per lumen fidei. At quod in matrimonio exterius agitur naturalem causam habet; quam ethicus, videns contractum, reddere potest; in alio non potest. Ergo non est vniuocẽ Sacramentum. II. Sacramenta cætera consistunt in re sacra extrinsecus applicata; idq; presentibus. At tale nihil, aut nõ eo modo, applicatur in Matrimonio. Ergo III. Cætera Sacramenta conferunt gratiam; hoc non, sicut Canoniste, & Magister 4. d. 2. Quia licet sit matrimonium cum pacto pecuniæ; at hoc in Sacramento illicitum & Simoniacum est. Deinde Matrimonium non confert primam gratiam, sc. remissionem peccatorum; nec secundam, sc. augmentum gratiæ. IV. In cæteris Sacramentis Ordinatio Ecclesiæ vim præcepti habet; sed non de necessitate est Sacramenti; at in hoc ordinatio Ecclesiæ est de necessitate Sacramenti; vt de gradibus consanguinitatis, de presentia parochi, &c. V. Cæterorum Sacramentorum capax nemo est absq; præuio Baptismo; at etiam non baptizati sunt capaces Matrimonii; ergo non est proprie Sacramentum.

Zz Av.

AVTOR. Matrimonium est Vniuocè cum cæteris verè & propriè Sacramētū.

DICO AD I. Falsa minor. Nam nō quælibet Vnio viri & fœminæ, quæ videtur, exterius illud est; sed illa Insolubilitum contrahentibꝰ, tum Magistratui: illa ciuilibis intelligitur; hæc Sacramentalis solum fide capitur: quia ista est corporū; hæc animorum cum gratia data, & necessaria.

AD II. De ratione Sacramēti est vt aliquid sit Signum practicū gratiæ; non vt res aliqua foris applicetur. Et ita quodque Sacram. habet quid propriū sibi; non tamen idcirco non sunt Vniuocè Sacramēta. Sic placuit Institutori. Et quia Matrim. cōsistit in Consensu sefeligātium; ideo ipsi sunt Ministri Sacramenti huius; nec egent alio absolutè.

AD III. Paucis Canonistis aduersatur Cōmunis omnium consensus: apud Nauar. in *Enchir. c. 19. n. 22.* Aduersantur & Theologi. Nam in genere gratiagram faciens habet etiā vim peccata delēdi, & ab omnibus cōferitur Sacramentis: at in specie ad Principālē finem instituta sunt alia; vt tribuant Remedium peccatorum, & gratiam adiutricem: vt Bapt. Quadā in remediū tantum, vt Matrimonium. Quadā in gratiam tantū augendā. Et sic Magistrū exponit D. Thom.

AD IV. Ecclesia nil potest ordinare quoad essentialia Matrimonii, vt Diuina: at potest quoad personas, quæ sunt prærequisitum fundamentum essentialium: vt quæ sint legitimæ personæ. &c. vt in Euch. qualis panis requiratur. &c.

AD V. Quidā putant coniuges conuerso post Bapt. debere renouare cōtractum. Alii eorum matrimoniiū post Baptismum hoc ipso fieri Sacram; nisi alter conuerti nolit: tunc est solubile.

Quæ sit Materia & Forma Matrimonii

LUTHERANVS Kemnitius negat, cum Melch. Cano, Matrimonium esse Sacramentum; quòd eius materia & forma nequeant demonstrari. Canus vult verba Consensus contrahentium efficere matrimonium: at Verba solennia Ecclesiastici constituere Sacramentum. Quidam sentiunt, verba consensus contrahentium esse materiam & formam: Alii, Personas esse materiam, Verba, formam.

Kemnitius ait Groppero formam esse illa Matrim. Quod Deus coniunxit, homo non separet; Ideo inter nos non constare de materia, forma, ministro.

AVTOR. I. Dum sit matrimonii, eius essentia consistit in verbis mutui cōsensus, vt in forma: Personæ verò sunt materia circa quam. Ita D. Th. 4. a. 26. q. 2. a. 1. Dum factum est, iam ipsa permanentis coniugum societas est; signum externū vti Euch. permanens. &c.

Affingit autem id Kemn. Groppero, qui solū exiis, *Matr. 19.* colligit formam, nō ipsa esse dicit formam. Constat igitur nobis certa & materia, & forma, & minister idem, qui materia; sicut videns seipsū est minister venditionis, & res vendita.

II. Canus autē errat. 1. Quia sic & Scriptura doceri non posset forma & minister Sacramenti; sed solū matrimonii nā de hoc solo habetur in ea: at illud absurdū est & absonū: ergo id est vtriusque minister & forma. 2. Conc. Flor. & Trident. oportuisset discrimini isti assignasse ministrū. &c. sed ea nō agnoscunt discrimē inter matrim. & Sacramentū apud Christianos. 3. Cōmunis Theologorū id nesciuit vnquā; estq; Can' omnino singularis nouitatis inuētor. Ac licet Theologi in diuersa discedāt quoad materiam; quoad formā tamen & ministrum consentiūt. 4. Matrimonia Christianorū si continent in se vinculū insolubile; ergo sunt Sacramentum: Si non id continēt.

nent; ergo erunt solubilia; & non erunt Sacramentum: polygamia licebit: at hæc absurda: Ergo.

QVÆSTIO CXII.

An Polygamia sit licita Christianis?

LVTHERVVS Kemnitius par. 2. Exam. pag. 122 d. Lat nos cum Montanis prohibere polygamiam successivam, id est, successivè plurium: Quòd secundas nuptias non benedicimus, ceu prostitutioni & fornicationi: Teste Decreto Gratiani: can; hac rat. 31. q. 1.

II. LVTHERVVS de Bigamia propof. 65. Nota sunt iura Mofaica, qua cogunt plurium esse vxorum virum, qua non sunt magis abrogata, quam reliqua; sed libera, nec prohibita, nec præcepta. Exemplo Ab:ahæ, ait in Genefin.

ANABAPTISTAE sequuntur Lutherum, teste Kemnit. pag. 122. q. vbi rectè damnatos ait à Concil. Tridentino.

AVTO R. I. Polygamia successiva, licita & iusta est; cõtra Montanistas: teste S. Scriptura in meo *Antichristo* p. 3. q. 44. 2. Concil. Nicenũ can. 8 iussit Nouatianos nõ recipi in Ecclesiã, nisi prius communicarint cũ secundò nuptis, aut sepi. Accedit S. Patrũ consensus, Secũdis tamen nuptiis nõ benedicimus; quòd prior benedictio non expiret. Ita S. Patres. Canonũ verò Collector Gratianus vixit ante 1200. annos & apertè contrariũ dicit, quàm ei Kemn. affingit. *Bell. cap. 9.*

II. Polygamia cũ plurib. simul vnus est à Christo abrogata, ac vetita: patet in Antichristo ex S. Scriptura. 2. Deinde, Iure Euãgelico vir & foemina pares sunt quoad fidẽ & debitum, 1. Cor. 7. *Vxori vir debitum reddat, et vxor viro. Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir: similiter è contrã.* Ita alter se tradere nequit alii sine iniuria comparis: Absurdus tamen est, mulierem plures habere viros.

3. Quia Polygamia pugnat iuri naturæ, & rationi Matrimonii. Huius n. fines sunt quatuor: 1. Prolis susceptio & educatio: 2. Societas domestica: 3. Remedium concupiscentiæ: 4. Sacramentũ

Christi & Ecclesiæ: His inimica Polygamia est. 4. Deniq; nulla gens vnq̃ inter Christianos reliquit exemplũ polygamix: Quod si exẽplo Patriarcharum libera sit; cur exẽplo caruit & imitatione? Volunt autẽ quidam, vnã Patriarchis vxorẽ fuisse, cæteras concubinas: Alii singulas veras vxores extitisse: quod probabilius est & communius.

QVÆSTIO CXIII.

An Matrimonium consummatum sit solubile quoad Thorum solũ permanente Vinculo?

LVTHERVVS l. Capt. Babyl. de matrimon. Melanchhon in *Locis de Coniug.* Kemnitius p. 2. Exam. G. o. aiunt esse: sed simul quoad & Thorum & Vinculum; non autem quoad thorum solum. Kemnitiam reprehendit Ecclesiã, quæ soluit manente vinculo.

SVADENTISTIS. I. CALVINVS, BEZA, &c. Kemnitius pag. 68. *Definitio illi: Diuortii, quòd sit separatio Matrimonii quoad thorum, manente vinculo, noua est ex Paulo male intell. cõ: Præcipio non ego &c. vbi loquitur de iniusto diuortio ex leuibus rixis: non de iusto, in causa fornicationis.* 2. Idem. Christus, Mat. 5 & 10. dimissionem coniugis, nisi propter fornicationem, pronunciat esse illicitam; Contra Pontifici decernunt, præter fornicationem, multas alias causas, propter quas liceat. 3. Christus ides prohibet dimissionem, extrã fornicationis causam, quòd sit periculum Visionis. Sed de hoc ij non sunt solliciti. 4. Pontificia separatio Vinculum multis modis soluit. Nam quid sit Vinculum, scripsit & docent; Adhæret bit vxori. Faciamus ei aiunt. Mulier non habet potest. Iterum conuenite, ne. &c. Sunt vna caro, &c. Hæc omnia solvunt. Ergo separant, quòd Deus coniungit.

AVTO R. I. Matrimonium Infidelium solubile est etiam quoad Vinculũ. 1. Cor. 7. *Si infidelis discedat, discedat.* Vide Antichristum p. 3. q. 45.

II. Matrimonium Consummatum Fidelium est solubile solũ quoad thorũ; non quoad vinculum. Idque duabus de causis: 1. Ex Consensu mutuo, ob statũ altiorem ad eundẽ, scilicet religionis. 2. Sine consensu, ob crimen Adulterii, Infidelitatis, & Peccati inuitabilis. Patet in meo Antichristo Scripturis. Ita *Trident. Sess. 24. Can. 8.* Zz 2 No

NOTA. I. Viro & vxori par est libertas diuortium faciendi. 2. Et quoad thorum possunt autoritate suapte separari ob certum adulterium: quoad Cohabitationem verò opus est iudicio Ecclesie. 3. Separatio tamen ob adulterium sit illicita; I. Si vxor sit vim passa. 2. Si vterque coniux sit adulter: 3. Si post cognitum adulterium rem cum compare habuerit: 4. Si autor coniugi fuerit ad adulterium.

DICO AD I. *Aug. l. 1. de adult. cõug. c. 1. 2, 3, 4.* distinguit verba Pauli; quòd loquatur de separatione iniusta ibi: *Præcipio vxorem à viro non discedere. De iusta ibi: Quod si is deceferis, manere innuptam.* Errant igitur Luthero-caluinistæ locum totum de Iniusta exponentes sola.

AD II. Et verò sunt plures. Nam ibidem *Mat. 19* postâ causâ fornicationis; promittit centuplum dimittentib⁹ vxorem, & sequentibus Christum. Item, *1. Cor. 7.* ob infidelitatem fieri discessionem posse permittitur. Itaque sententia Christi sic intelligenda est, vt non pugnet cū Christo, & Paulo. Ratio: quia dimissio potest solum fieri ob crimina in damnū comparis vergentia: aut ob maius bonū. Fornicatio enim opponitur directè fidei matrimoniali: cætera crimina solum per accidens. Deinde liberat comparem ad omnem vitam à debito reddendo: alia crimina non liberant.

AD III. Quia iusta est dimissio ob fornicationem; ideo periculum dimissi non imputatur dimittenti iustè. Ex duobus enim periculis minus eligendū est: rat alienum nocentis censetur minus proprio innocentis.

AD IV. Ista, de quibus Scripturæ,

non Vinculum ipsum efficiunt; sed ad illud consequuntur: alioquin longior peregrinatio esset prohibita. Vinculum autem est obligatio, quâ alter sit alterius proprius in omnem vitam.

QVÆSTIO CXIV.

An Fidelium Matrimonium Consummatum sit solubile quoad Vinculum?

LUTHERVS *l. Capt. Bab.* statuere nil audeat, optat tamen definiri, Non ab Episcopis; sed duobus doctis & bonis. Licet solui etiam Vinculum ob vel fornicationem, vel decennem absentiam alterius: Sic anno 1522. *comment in 1. Cor. 7.* Licet soluiant, si alter sit ethnicus, aut falsus Christianus, aut ritus, aut quodcumq; peccatum inducat, aut pauper sit, aut amicum coniugios nolint BRENTIVS *in Mat. 19.* Quoties alter alteri non est commodus: aut quacumque de causâ displiceant.

MELANCHTHON *in Locis*, Licetum vult ob fornicationem, aut si alter iniustè discedat ab altero. CALVINVS *Instit. 4. c. 19. §. vlt.* iuræ rannicam legem esse, quæ non permittit dissolutionem Vinculi ob adulterium aut Infidelitatem. Kemnitius sequitur Calvinum. ERASMVS anno 1515. docuit licere ob fornicationem etiam vinculum solui: Sic & Caietanus, & Catherinus: Qui duo tamen se submissè per Ecclesie. Licere tamè maximè volunt in iustis.

SVADENT istis, quæ ex omnibus collegit Kemnit 1. Lex innocentem nubere alteri vetans priuat iure suo citra culpam. 2. Diuortium, à Christo concessam ob fornicationem; esset laqueus infonti, qui Vritur. 3. *Mat. 19.* quæritur de dimissione quoad Vinculum, non quoad thorum: nam solam illam norant, quæ ducere aliam licebat. *Deu. 24. Lev. 11. 17. 3. Ezech. 44.* Ergo, qui dimisit ob fornicationem, & aliam ducit, non machatur. 4. *Præcipio non discedere:* subaudi, nisi ob fornicem; si discesserit iniustè, & non ob fornicem, tunc Manere innuptam; ergo si iustè ob fornicationem discesserit, nubere potest. &c. *Bellarms. c. 17. 5. Mat. 5.* Generalis sententia est: *Qui dimiserit vxorem*

rem, sc. iniuste, excepta fornicationis causa que iusta est; facit eam infontem mœchari. & qui dimissam fontem seu infontem duxerit, adulterat: Ideo trāsire ad altera vota licet infonti: non licet fonti, in pœnam. Et loca *Mar. 10. Luc. 16.* quæ silent de fornicationis causa, debent exponi per Matthæum 19, quod liceat ob fornicationem & dimittere, & ducere aliam. 6. Verba, *Rom. 7. & 1. Cor. 7.* *Vivente viro vocabitur adultera, si fuerit cum alio viro.* Quia ligata est: hæc generaliter capienda sunt; non in casu fornicationis, ait Caietanus, Calvinus, Erasmus, Bucerus Kemnitius. &c. q. d. Generaliter mors est expectanda in diremptione Vinculi, non autem in Dimissione.

AVTOR. Theologis *Diuortium* est separatio matrimonii consummati quoad thorum aut Cohabitationem, manente Vinculo: *Repudium*, soluto vinculo. Iuristis *Repudium* est seu sponsæ seu vxoris: *Diuortium* solius vxoris. Theologis factu ob fornicationem diuortii, nubere neutri licet, ob permanens Vinculum. 1. Ita S. Scriptura in meo *Antichristo p. 3. q. 45.* 2. Ita Traditio singula per sæcula S. Patrum. Clemens in Can. Apost. can. 48. Vide *Bell. c. 16.* 3. RATIO. Quia Matrimonium est signum coniunctionis Christi cum Ecclesia in vinculo insolubili: ergo & ipsum est tale. sic *Aug. l. de bono coniug. c. 7. 15. 18. 24.* 2. Si liceret, liberis pater fieret vitricus, viuâ matre, ait *S. Ambr. in Luc. 16.* 3. Repudiis innumeris fieret porta: ait *S. Hier. in Matt. 19.* 4. Vbi lex prohibēs fontem dimissum nubere? Soluto vinculo quid eum prohibet magis, quàm infontem? Nec ethnici, vbi disciplina vigeat, repudium permittebant, teste *Tertull. in Apolog. c. 6.*

DICO AD I. Lex ea est Christi, non Papæ: & priuat infontem sine culpa quidem; sed non sine causa.

AD II. Infontem, si cōtinere nequeat, lapsę ignoscat, & retineat eam in remediū: nā dimittere non tenetur. Non autem videri durum debere, culpis ignoscere cōparis, docet *S. Aug. vbi supr.* Sin' eam retinere non licet; ecce remedium, *Matt. 2. Petite, & accipietis donum continentię.* Quid si vxor in morbum incideret perpetuum? aut ab hoste abriperetur? &c. ita Augustinus.

AD III. Istud: *Nisi ob fornicat.* Si Exceptiuè sumatur, tunc sermo est de dimissione ob fornicationē, persistente vinculo: licet Pharisei interrogarint de dimissione quoad thorum et vinculum. Nam in Vinculo sunt duo: Dimissio, & Potestas ducendi aliam: illam Dominus concessit ob fornicationem: at hanc omninò sustulit. Si verò Negatiuè accipiat, cum *Aug.* tunc damus loqui Dominum de dimissione quoad vinculum; tē negamus eam in causa fornicationis.

AD IV. Loquitur de discessione solum ob iustam causam; alioquin si daret optionem; pugnaret secum ipso, & cum Euangelio.

AD V. Si prohiberetur nubere in pœnam; & tamen soluta esset à vinculo; nubēs non mœcharetur, etsi matrimonium fieret irritum: quod absurdū. Neque per Matthæum exponuntur sequentes Euangelistæ; iste enim ante hos scripsit; & Marcus Romanis, quæ eis Petrus; Lucas Gentibus, quæ Paulus eis prædicarat: non vt supplerent in eo; sed vt pseudomathæum redarguerent.

AD VI. At plana esse verba dicit *S. Aug.* Nec Apostolus vnquam addidit exceptionem. Ei consentiunt *S. Patres,* & ratio. Quia docere intendit legem

obligatio ad legem, donec vel Lex abrogetur, vel coniux moriatur; ita morte Christi factum, & Lex mortua est, & homines in alium translati sunt statum, ceu mortui legi veteri.

QVÆSTIO CXV.
An, & Quæ sint Impedimenta
Matrimonii?

LUTHERO-CALVINIANI promiscuè, Lex parte Consensus impedimenta matrimonium contractum Dirimentia admittunt tria, Error, Conditionem, Coactionem: Addunt Defectum consensus paterni. Ex parte Personæ, duo simpliciter. Impotentia reddendi debiti, & Ligamen: Duo non simpliciter admittunt, Cōsanguinitatem, & Affinitatem; sc. quoad Gradus in Leuitico designatos: cætera reiiciunt, ac damnant. *Melanche. in Locistit. de Cōiugio.* Lutherus serm. de Matrim. Duodeviginti causas in suo Iure effinxit Papa, quibus omnibus matrimonium vel dissipet, vel impediatur: Quas tamen serè omnes & reiicio, & condemno.

AVTOR. Impedimenta sunt duplicia: 1. Impedienita; sed non Dirimentia; quæ aduersantur Matrimonii, non Essentiæ, sed Solennitati, vel accidenti. Quæ sunt duo:

Ecclesia Vetitum; nec non Tempus Feriatū, Impediunt fieri, permittunt facta teneri

2. Impediētia & Dirimentia, quæ Essentiæ Matrimonii aduersantur sic, ut cū iis nunquam sit verum matrimonium. Hinc contractum de facto, non de iure irritum reddunt. Sunt ea XII.

Error, Conditio, Votū, Cognatio, Crimen, Cultus disparitas, Vis, Ordo, Ligamē, Honestitas Affinis, Si forte coire nequibus. [Ita,

Hæc socianda vetant connubia; facta retractant.

Essentialia autem matrimonii sunt tria, 1. *Consensus*, ut causa Efficiens qui ponit Intentionem: 2. *Cum Signo expres-*

sus, ut Formā; quod tale est, qualis Consensus verus, aut falsus: 3. *Inter Legitimas Personas*; quæ sunt Materia. Ex parte Consensus est Ignorantia personæ, vel conditionis, & Coactio. Ex parte Personæ, cætera accidunt omnia.

Porro nos de iis solum, quæ conturbant Aduerlarium.

QVÆSTIO CXVI.
An Consensus parentum requiratur necessario ad Matrimonium Ratum?

LUTHERVS Serm. de Matr. Si ex Matrimonio contractum parentum contracto, sit nata proles, firmum est matrimonium. Si nondum sit nata, si potestate parentum erit consummare vel irritare. 2. *ERANT* in Dialogo de matr. *Inscio parentibus contractum, ut Natura sensus approbat; nec Veterum leg. ut: nec Mosaicis; nec Evangelica, aut Apostolica doctrina,*

3. *Bucerus in Mat. 19.* optat reuocari in sum leg. s. civiles, quæ vetet contractas obligari parentibus. 4. *Brentius in Catech.* iubet in eo stare iudicio magistratus: quod sint casus in quibus consensu parentum nil opus sit & *Kemnitius. CALVINVS. &c.*

SVADENT istis, quæ collegit *Kemnitius 7. 1. Exam. pag. 127.* ex prædictis. 1. *Quia Pontificii quidam, ut Gropperus in Inst. Colon. affirmant requiri consensum.* 2. *Talis esse debet coniunctio, ut eius autor esse Deus possit. Num. Mat. 19. Quod Deus coniunxit. &c. Si Deus non est autor illius, quod contra eius præceptum contrahitur. Nam in quarto Decalogi iubentur liberi obedire parentibus: Idq. exponitur Col. 3. Filii obedite parentibus PER OMNIA. Proinde Illud Relinquet homo patrem, &c. Et adheret uxori, intelligi debet de matrimonio consummato. Sic lex Dei Exo. 22. Deut. 22. Item Num. 30. Si puella quid vult inscio patre, hic irritare potest: ergo & sponsonem matrimonii Deniq; Deus mediante præcepto iungit duos, sine quo Medio nulla est coniunctio.* 3. *Iura Ciuilia irritant sic contracta: quæ autem Ciuilia & naturalis ratio suadet hoc fieri, in tantum, ut iussus parentum præcedere debeat.* 4. *Ius Canonicum sæpè iubet idem.*

AV.

AUTOR. I. Solo parentum consensu, inuitis liberis, fieri matrimonium nequit. Ideo Gen. 23. *Vocemus puellam, & inquiramus eius voluntatem.* Sic & Ius Canonicum. Sic **RATIO:** Quia eorum consensus requiritur, qui formam matrimonii pronunciant: *Ego te accipio in meam, meam.* Hæc enim falsa foret absque consensu contrahentium.

II. Solo prolium consensu, in sciis aut inuitis parentibus fieri matrimonium iratum valet; nec parentes seu Magistratus irritare valet. 1. Sic Esau, Gen. 26. duxit duas, & Gen. 28. duxit & tertiam: & tamen eas scriptura vocat *uxores*, nec inuiti parentes irritarunt. Iacob, Gen. 29 30. in sciis parentibus legitime superinduxit tres alias, Tobias, cap. 7. in sciis parentibus duxit Saram; nec Angelus eum monuit paterni consensus. 2. Sic Ius Canonicum. 3. Sic **RATIO:** Quia nihil Essentialium deest, non Ministri intertio, non Materia, non Forma. Consensus autem plenus est, cui est arbitrii Libertas, & Maturitas consilii non necessaria: subiectio sub parentibus nil obstat, nec adimit libertatem arbitrii. 4. Coniugium seruorum, inuitis Dominis, est firmum: ergo magis liberorum: ac tamen si Ius gentium induxerit seruitutem, impotens tamen fuit ad ius illud seruus adimendum. 5. Lutherani volunt Consummatum valere, ut *Luth. Melanct.* at copula nec addit prudentiam, nec eximit à patria potestate: ergo solum arbitrium eorum sufficit. Deinde; si iure fuit consummatum; ergo & iure contractum fuit: Si non iure consummatum fuit; ergo nec iure potest irritari. Nec stuprum Virgini factum, efficit matrimonium; *Exod. 22.*

III. Proles in sciis vel inuitis parentibus, sine iusta & rationabili causa contrahentes, peccant, ut inobedientes, nisi parentes iniuste resistent. Quia horum est liberis prospicere; ut, Gen. 24. Abraham Isaac. Exo. 34. Patentibus præcipitur: *Filiam tuam non dabis filio eius Cananæ.*

DEO AD I. Gropperus loquitur de clandestino matrim. facto in sciis parentibus, & Ecclesia; idque malè negat esse Sacramentum; non negat tamen esse matrimonium. Et Groppero vni omnes opponimus Theologos præscos & novos.

AD II. Ista probant, liberos sic contrahendo peccare; non autem non fieri matrimonium verum. Deus verò est autor matrimonii, cuius adest materia, forma, & minister, cum intentione prolis gignendæ. &c. Ac licet non adsit autor Deus ex parte contrahentium cum peccato, adest tamen iusto contractui & Sacramento. Quartum verò præceptum est ad mores formandos, non ad Sacramenta ministranda. In *Deut.* & *Exod.* agitur de futuro matrimonio, non de contracto. *Numer. 30.* agitur de impuberibus, quæ non plenum est iudicium. Media Matrimonii valent eò, ut sit gratum Deo; non ut sit ratum ac verum in se.

AD III. Ius naturæ docet, ples debere subdici parentibus; non tamen ideo docet inualidum reddi matrimonium.

AD IV. Iura Canonica militant contra Luthero-caluinianos. Vide *Bell. c. 20.*

QVÆSTIO CXVII.

An Votum, & Ligamen inhabilitat ad contrahendum?

LUTHERVS, l. capt. Bab. c. de marr. Ligamen Sponsaliorum dirimit sequens cum alio matrimonium, iure diuino.

SVA.

SVADET ILLIS. 1. Qui sponsalia contraxit, iam non est sui iurii; Ergo non potest se alteri dare. 2. Deum Prohibet, ne quis in negotio fratrem circumueniat; quod seruandum est supra omnes humanas traditiones. 3. Si Votum Religionis facit alienum; cur non etiam fides data & accepta? Cum hac sit precepti, & fructus Sp. sancti, Gal. 5. Illud autem arbitrii humani. 4. Licet uxori virum suum repetere, voto religionis nil obstante facto. Ergo & sponsa suum sponsum repetere licet, etiam copula seui: a cum alio.

AVTOR. Simpliciter inhabilitant ad matrimonium quatuor: Votū solenne, Ordo sacer, Ligamen cum vxore ducta; & Impotentia coeundi. At Votū simplex Continentiæ impedit contrahendum, Quia est licitum, Eccl. 5. Deut. 23. *Si quid rogasti Deo, ne moreris reddere, at reddi nequit in matrimonio: Ergo factum licite, seruandū est debite; impeditq; cōtrahendum.* 2. Quia Votum simplex nō facit statum certū, nec mutat: vnde nec ad id seruandū cogi potest per viā iudicii, sed per modū correctionis. Vide *(supr. p. 2. q. 60. 61. &c. Et in Antichristo p. 2. q. 27. & p. 3. q. 46.*

II. Votum simplex non dirimit Matrimonium post id contractū: id quod nobis assentiuntur aduersarii. Quia non transfert dominium sui in alium; vnde se alteri donans, ratē donat, Quod magis post sponsalia cōtrahi cum altero potest; licet peccetur.

III. Volū Solenne Dirimit Matrimonium post votū cōtractum. Quia sic antiqua Concil. Toletanum I. Can. 16. an. 400. celebratū. Chalcedonense Generale, & plura deinceps usque ad Tridentinum. 2. Sic & Decreta Pontificum; vt an. 385. Siricius *epist. 1. c. 6. an. 402. Innocentius l. ep. 2. c. 12. Gelasius. &c.* 3. Sic Patres. S. Cyp. *l. 1. epist. 11. &c.* IV. Matrimonium dirimitur à voto solenni præcedente; idque iure diuino naturali & Ecclesiastico. Quia Votū solenne est sui traditio de præsentī in perpetuum obsequium Christi; differtq; à simplice

voto, vt matrimonium à sponsalibus: At iure diuino & naturali dare nemo potest alteri, quod suum non est. Negant tamen Canonistæ & Scotus sic differre vota illa; quod S. Scripturis nequeat conuinci.

V. Ecclesia potuit iure positiuo statuere hoc impedimentum Dirimens: Quia iam olim id ita statuit in Conciliis, Decretis, & Consensu S. Patrum. 2. Inhabilitare personas ad matrimonium, non est mutare Sacramenti essentiā; Declarare autem contractus legitimos aut illegitimos, personas habiles vel inhabiles, proprium est Ecclesiæ: Nam Luc. 10. *Quos vos audit, me audit. Matt. 16. Tibi dabo Claves, &c. Ioan. vlt. Pasce oues meas.* 3. In Veteri Testamento præter ius diuinū & naturale erant leges iudiciales & ceremoniales; quas antiquauit Christus: itaq; in Ecclesia præter ius diuinū & naturale oportuit esse leges Ecclesiasticas. Non minus quàm Politicæ sunt de actibus humanis: Matrimonium verò est cōtractus ciuilis in Sacramentalis: vnde disponere de eo potius est Ecclesiæ, quàm Politicæ. 4. Quia vouentes solenniter statum adicit altiori; à quo ad inferiorem reuertitur absurdum est; quin & scandalosum professionem publicā publicè infringeres: Quare subiectos Ecclesiæ hæc cogere ad votum reddēdu potest; arcereq; à cōtractu.

DICO AD I. Desponsatio non est donatio vlli facta; itaq; relinquit hominē sui iuris. II. Peccat post sponsalia contrahens cum alio; contractum tamen non dirimit. AD III. Vouere ad Desponsare est eniq; liberum: at Votum seruatum est necessarium, ob statum: Desponsatio autem nō seruata inducit peccatum; non tamen ideo dirimit contractum insolubilem.

AD IV. Vxor repetit, quod habet proprium: Sponsa verò nondum possedit.

QVÆSTIO CXVIII.

Impediantur, an Dirimantur Matrimonia per Crimen, & Disparitatem cultus?

LUTHERVS in Capt. Babyl. Melanch. in Locis. &c. carpunt Ecclesiam, quod adulterium cum homicidio ponant esse impedimentum dirimens matrimonium subsecutum. Quia David, 2. Reg. 11. duxit Bersabzã post adulterium & homicidium.

AVTOR. Qui aliam adulterat, postea cum ea contrahens, habet impedimentum, dirimens contractum matrimonium. Item, qui viuo compare sibi spõdet matrimonium. Item qui coniugem alterius occidit, vt alteri nubat. Quia sic sanxerunt Concilia, & Papa.

DICO AD DAVID: Quia hoc impedimentum est de solo iure Ecclesiastico, non diuino: ideo non impediẽbat contrahendum, nec dirimebat contractum. Neque forsã iam nunc dirimeret; quia Bersabzã vt cõsenserit in adulterium, non tamen in homicidium, vt de quo nesciuit.

II. LUTHERVS, *ibid.* Cultus disparitatem negat dirimere aut impedire matrimonium fidelis cum infideli seu non baptizato, seu baptizato. Quia Deus id non prohibuisse legitur: nec Monica nupsit infidei. Melancthon in *Locis* ait, bono id animo ab Ecclesia prohibetur; sed velle minus rigidè obseruari.

AVTOR. I. Fideli cum infideli aut heretico cõtrahere nõ licet. 1. Sic Scriptura in *Antichristo* p. 3. q. 46. 2. Sic Concil. Chalcedonense, an. 541. Agathense anno 506. &c. 3. Sic Patres, Tertull. Amb. August. 4. *Ratio*. Quia id multa affert incommoda, vt periculum apostatãdi: at Eccl. 3. *Qui amat periculum, peribit in illo*: discordia, scandalum, prolis educio mala. &c.

II. Cõtractum tamen tale nõ est irritum iure vilo Dei, naturæ, aut Ecclesiæ. Nam, etsi 1. *Cor. 7.* permittatur discessio fidelis, ab infideli nolẽre conuerti; tamen cõtrahere nõ prohibetur cum tali in spe

conuersionis. 1. Quia id nõ tollit omnino fidẽ matrimonij, etsi quodam modo impediãt. 2. Sic Iacob duxit idololãtras, Ioseph Ægyptiã, Moytes Æthiopiã, Esther Assuerum, Salomon alienigã, Dauid filiam regis Gessur 2. *Reg. 3.* Monica infidelem. &c.

III. Idem tale Matrimon. non est etiam impedimentum Dirimens vilo iure Diuino posituo. Nã illa: *Tantum in Domino*; Et, *Nolite iugũ ducere cum infidelibus* probant solum Matrimon. non esse contrahendum: nõ autem, quod sit irritum. Irritatio proinde, 1. *Esdra 9. 10.* facta fuit iudicialis, nõ naturalis; ideo lex vetus talia matrimonia cum infidelibus vetabat, facta, nõ irritabat. Idẽ de Cultu disparitate est iudiciũ; factũ tenet; etsi fieri vetetur.

IV. Matrimonium fidelis cum nõ baptizato infideli est irritum, ex more Christiano, vim legis obtinẽte. Sic n. iam ab 400. annis habitum est in Ecclesia 4. d. 9. Gratianus 28. q. 2. Theologi & Canonistæ. *Dispensare tamẽ Papa potest, cum non sit præceptum vel diuinum, vel naturale.*

DICO AD LUTHERUM & Melancthonem, &c. Exẽpla legis naturæ, aut Mosaiçæ nil præscribunt hac in re Christianis: quia *Vel nõ faciebant in legẽ naturæ; Vel conuertebantur infideles; Vel apertè redarguuntur, vt Salomon; Vel ignorantia, & consuetudine praua excusantur.*

QVÆSTIO CXIX.

Quota Cognatio Impediat, Dirimatue Matrimonium, & quo Iure.

I. WICLEVS l. 4. *Trilogi. c. 20.* Cognatio in primo gradu recto solum, non in transuerso prohibet vt fratres & sorores inire matrimonia possint licita; teste Th. Wald. tom. 2. de *Sacram. c. 134.*

II. LUTHERVS in Capt. Babyl. &c. Bucetus in *Mat. 19.* Solos cognationis gradus, *Leuitici cap. 18.* expressos, prohiberi, primum & secundum; ceteros, vt confictos, reiciendos.

III. MELANCHTHON. in *Locis cit. de Coniugio* Kemnitius par. 2. Exam. pag. 1230. Et illos in *Leuitico*, & alios in *Ecclesia antiqua* recte prohiberi, quod naturalem iustitiam normam continent: Modò non obligent ad peccatum, sed libertatem conscientie relinquant.

IV. BRENTIUS in *Conf. Wirtemb. & in Apolo eiusdem*, vult in his seruari solum legem Ciuilem Imperatorum. Idem in *Comment. in Leu. 18.* asserit, 1. Legem diuinam *Leuitici* nil ad christianos pertinere, 2. Solum Legislatoris esse, constituere gradus, 3. Moysen, Papam, Cæsarem de iis statuisse; at nullum simpliciter admitti posse, 4. In quibus gradibus tres consentiunt; eos censeri esse legis naturæ, 5. Seruandam præterea esse consuetudinem cuiusque loci, ad arbitrium prudentium.

V. CALVINUS in *Inst. l. 4. c. 19. §. ult.* reprehendit *Ecclesiam*, quod gradus prohibuerit præter morem Gentium, & Moysis politiam; & excogitarit cognationem spiritalem. BEZA *lib. de repudiis distinctus*: 1. Gradus supputandi modum Canonistarum absurdum esse, 2. Gradus *Leuitici* seruandos iure diuino, 3. Collectos à simili item, 4. Itemque Leges ciuiles.

AVTOR. I. Cognationis gradus bene supputat Ius Ciuile, vt sint tot gradus, quot personæ à stipite, in ordine recto: in quo nõ differt à Iure Canon. At in Trãuerso numerat à secundo, qui est fratrem plurimum; nam vnus dicitur filius, nõ frater, &c. 2. Ius Canonic. melius supputat à stipite. Quia *Cognatio est vinculum ab vno*: ideo gradus optime sumitur ab illo vno: Hinc quot personæ numerantur à stipite exclusiue, tot & gradus sunt. Iura Graduum sunt ista:

1. *Corsã*. } *Recta est Transuersa in gradu 1. Irritat iure naturali*
guinita. } *Recta solius in gradu 2. minimum vetat iure naturali*
in linea. } *Utriusque in gradu 1. 2. 3. irritat iure Ecclesiastico.*

2. *Affinitas* in linea Recta in gradu 1. minimum vetat iure naturali:

At certè vetat in primo transuersa iure eodem. In Vtriusque gradu 1. 2. 3. 4. irritat iure Ecclesiastico.

3. *Paternitas & Compaternitas* irritant iure nouo Trident. olim etiam *Fraternitas* irritabat.

QVÆSTIO CXX.

An omnia præcepta *Leuitici* de gradibus Cognationis sint de Iure natura?

LUTHERVS, BUCCIVS, MELANCHTHON, KEMNITIVS, CALVINVS, BEZA, &c. affirmant, omnia esse Naturalia; & proinde indispensabilia.

SVADENT istis. 1. Melanch. Brent. &c. Deus, *Leuit. 18. & 20.* ait, & puuiturũ Palæstinis ob incæsta connubia, quæ ibidem prohibet vt abominaciones: Ergo sunt legis naturæ, non Iudicialia; vt quæ gentes obligabant, & Paulus incestuosum Corinthiũ puuiturũ; ergo tenebatur lege naturali & Christiana; non Iudiciali. 3. Baptista confirmauit legem *Leuitici* Mat. 14. Mar. 6. *Non licet tibi, H. rodi et hinc, habere uxorem fratris tui.* 4. Pater *Leuitici* grauissime indicant legem esse naturalem, vt necari, filiis orbari, excludi aditu tempore. 5. *Brentius*. Moyses & Cæsar conueniunt in prohibendis gradibus multis; itaque lex prohibens est Naturalis, non Iudicialis. 6. S. Augustinus videtur gradus *Leuitici* omnes reducere ad Decalogum. Ergo.

AVTOR. I. Non obligant iure Diuino Christianos præcepta omnia graduum in *Leuitico*; quia non sunt naturalia omnia: sed quædam Iudicialia.

Naturale autem præceptum prohibitorium trifariã capitur. 1. De re intrinseca mala, vt mœturi, mœchati, &c. De re mala semper, nisi in extrema necessitate, vt tollerere alienũ inuito Domino. 3. De re mala absolute sumta; quæ tamẽ mutatis circumstantiis fieri bona possit, vt occidere hominẽ. Hoc tertio modo præcepta naturalia habet vim legis, si agatur de re nõ de sumta; secº delumta cũ circumstantiis sic enim res ea mutabiles sunt, & non apud omnes eadem. Gradus *Leuitici* iuris naturalis 1. & 2. modo; iuxta Theologos potiores: ideoque dispensabiles sumti cum circumstantiis, non audeo solũ. Et hoc modo sunt naturalis; non Iudicialia.

Itaq; in Leuitico grad^o quidā sunt legis naturalis; quidā Iudicialis. 1. Quia patet ex poenis *Leu. 20.* vbi matrimonia Cōsanguinitatis in 1. gradu lineæ rectæ & trāuersæ; Et Affinitatis 1. gradu lineæ rectæ; puniūtur morte; cetera in gradu 2. & 3. lenius. Ita n. iunguntur ibi Sodoma; quæ est contra legē naturæ. 2. Quia Lex naturę semper obligat omnes; at S. Patriarchæ cōnubia adierunt in 2. & 3. gradu Leuitici: vt Iacob habuit duas sorores, *Gen. 29.* Iudas, *Gen. 38.* primogeniti vxorē dedit secundogenito; & promisit tertio-genito. Moyses, *Exod. 6.* natus est cōiugio nepotis & amitæ. Neq; hæc facta sunt dispēsante Deo propter mysterium; sed ex Cōsuetudine, quā licuit duas sorores vni viro nubere: nec S. Patres vnquā ibi mysteriū agnouerunt. Neq; peccarūt vt volunt Calu Beza, Melancht. quia mansissent in peccato illo. 3. Quia ibi prohibita alibi sunt licita in eod. gradu 2. vel 3. vt auunculi cū nepte ex sorore. Vide *Bell. 6. 27.* 4. *Deut. 25.* præcipitur, vt frater vxorem ducat fratris illiberis mortui: quod cōtra ius naturæ non est; & tamē *Leu. 18.* prohibetur: ergo non omnia ibi prohibita sunt iuris naturę. Item, *Gen. 1.* Abrahā & Nachor fratres duxere duas filias sui fratris Arā in 2. gradu; nec cōtra 1° naturę.

DICO AD I. Panicbantur ob cōnubia vnde cōtraria naturæ; ob adulteria, & Sodomias, & idololatriā Nam istud *Leu. 18.* *Ad proximā sanguinis cui nemo accedat,* vnde, sine circumstātiis est legis naturæ: cum circumstātiis non est legis naturæ in 2 & 3. gradu.

AD II. Probabili est S. Ambr. & S. Thomæ Corinthi ū viuo patre incestasse noueram; nam 1. *Cor. 7.* *Scripti propter eum qui passus est iniuriā.* AD III. Christus non Baptista, finit legē; & hanc pro-

fitēs Herodes eā tenebatur, teste S. Hier.

AD IV. Liquet suprā. AD V. Falsum assumtū: quia Cēsar vetat cōnubiū cum sorore vxoris mortuæ; Moyses permittit, teste Brentio. AD VI. Augustinus distinguit, vxorē ducere patris, fratris, patris Viuētis, adulterari est contra Decalogum & Leuiticū: at Mortui, non.

QVÆSTIO CXXI.

An rectè prohibeantur Coniugia olim ad seprimū, nunc ad vsq; gradum quartum?

LUTHERANI & CALVINIANI iuxta negāt rectè prohiberi ab Ecclesia Patet *f. pr. q. 119.*

SVADENT istis. 1. Brentius in *Leuit. 18.* *Christus non venit leges potius condere: sed prædicare Euangelium. Ergo nec Pontifex debet leges ferre politicas.* 2. Luther, in *Capit. Babyl.* & Bucerus in *Mat. 19.* *Deus non prohibuit coniugia, nisi vsq; ad secundum gradum in linea inæquali: ergo temerè audeat plures prohibere Pa. 3.* Beza, Kemnitius; in Concilio Epauuensi *can. 30.* Turonensi *1. Can. 12.* solum prohibentur vsque ad 2. gradum; ergo antiquitati fuerunt incogniti gradus 3. 4. 5. 6. 7.

AUTOR. Ecclesia potest ferre leges; tulitq; iuste, de gradibus cognationis. 1. Quia ait S. Aug. l. 15. *Ciu. c. 16.* *Inest humana verecūdie quiddā naturale, vt, cui debet propinquitatis verecūdiā, ab eo contineat libidinē.* 2. Quia cognati vsq; ad 4. gradū plerūq; in eadē domo degunt: quo magis viuāt innoxii, quasi necessaria accidit hæc prohibitio. Sic S. Amb. *ep. 66.* 3. Vt charitatis studiū latius inter extraneos propagetur. Sic S. Amb. *ep. 66.* 4. Cōsanguinei se naturaliter diligunt, si amor cōiugalis accederet, foret immoderatus. Sic *Aristotel. 1. 2. Politicorum.*

DICO AD I. Christus & non tulit, ferre tamē potuit; ergo potest & Vicari^o Christi. Deinde cum matrim. sit sacramentū, leges de eo non sunt merè politice

ca, sed & Ecclesiastica: Vnde & Christus sustulit polygamiã, & repudium, lege latã matrimoniali. AD II. Aliud cõuenit vni Iudæ; aliud toti Ecclesiæ omnium nationũ. Cũ autẽ Iudæi essent proni ad repudia, ideo in eadẽ tribui, & cognatione nubere sunt iussi, vt rariora essent cõnubia: quæ ratio non valet inter Christianos, ait *S. August. l. 15. Cinit. c. 16.*

AD III. Falsum est antiquitati ignotos gradus plures secundo vel tertio fuisse. Nã Alexãder II. in Conc. Lateran. anno 1060. prodit olim vsq; ad 7. gradum prohibita cõnubia. *S. Greg. l. 12. ep. 31.* sub annum 600. dispensauit cum Anglis conuersis in 3 & 4. gradu. &c.

Q V Æ S T I O C X X I I.

Num qua alia sint impedimenta?

LVTHERVS in *Capt. Babyl. & Beza lib. de repud.* Omnes Christiani sunt spirituales fratres; ergo aut cognatio spiritalis non est impedimentum connubial; aut cum Iolis ethnicis erat contrahendum.

AVTOR. Verè impedimẽta sunt. 1. *Cognatio spiritalis & legalis:* ob causas quatuor prædictas, Et ea non quælibet, sed nominata per Ecclesiã, sc. quæ ex Baptismo & Cõfirmatiõẽ oritur: in quib. vnus ab alio recipit esse spirituale, vt ei idcirco reuerentiã debeat. 2. *Publica honestas* est inchoata quædã affinitas; ideo vt perfecta affinitas dirimit in omnib. gradibus; sic in aliquo inchoata. 3. *Affinitas ex fornicatione* est vera affinitas nã *1. Cor. 6. Qui ad haret meretricii, vnũ corpus efficitur:* sicut per affinitatẽ ex matrimonio perfectã erunt duo in carne vna Ideo Dauid, *2. Reg. 20.* cõubinas suas, ab Absolone cognatas, a sese separauit, seu factas sibi nurus in filii connubio.

II. **LVTHERANI & Calviniani** nunc probant, quòd clandestina reprobemus: at improbant, quòd ante Concilium Tridentinum habita sint rata.

AVTOR. Impedimentũ nõ dirimens est Interdictũ Ecclesiæ illud de Clandestinis matrimon. Olim in Concil. Later. prohibita sunt; nũc in Trid. etiã irritata sunt; vt, tametsi cõsuetudinalia matrim. adsint omnia, nõ tamẽ modus

honestus; ideo censentur detestanda: Sicut, qui in peccato mortali sciens baptizatur, verè baptizatur, sed modo detestabili.

III. **KEMNITIVS** par. 2. *Exam. pag. 107.* CALVINVS *Instit. l. 4. c. 19. §. ult.* laudant legem de temporibus innuptialibus; arguunt tamen, 1. Quòd causa olim instituti illius cessare; sc. quòd Christiani ter in anno communicarent; nunc semel tantum. 2. Quòd nunc affingatur tempori sanctitas, impatiens copulæ coniugalis.

AVTOR. Tempora innuba rectè sunt constituta, vt sanctiora ob mysteriũ factius recollendũ triplex, Natale, Paschale, & Petecolle, quib. in Conc. Agathensi cõmunicare singuli iubebantur. Concil. Trid. solum Aduentum, & Quadragesimam constituit.

DICO AD I. Non sola Synaxis, sed etiam festorum celebritas est causa prohibitionis innube. AD II. Calumniã est mædax non solũ nuptiarũ celebratio prohibetur; nõ copulæ coniugalis, non sponsalia. Abstineret tamen a copulæ coniugali decet, ob orationẽ: *Vt. Epist. 19. H. brai ad legẽ accipiendã: 1. Cor. 12. Sicut in mundis ab vxotibus nesci licebat panibus p. oppositionis.*

IV. **MELANCHTHON** in *Loci. Bre. titus in Conc. Wirtemb.* Causas matrimonii solitribunt: facti vt magistratu. **KEMNITIVS** distinguit Respondens ad causam conscientiz ex Verbo Dei, est Ministrorum: Sanctorum leges de matrimonio est politici magistratus: *S. Theodosius tulit leges matrimoniales.*

AVTOR. Causæ coniugales merè *Publicæ*, de dote, hæreditate, &c. ad seculari retri Magistratũ pertinent: *Spirituales* merè, vt de partibus Sacramenti, de benedictione, ad Ecclesiasticũ. *Mixta*, vt de gradibus, diuortio, impedimentis, ad secularẽ, sed subordinatã Ecclesiæ. Quia matrimonium & Sacramentũ sunt inseparabiliter coniuncta: Et eorũ leges pendunt ex Verbo Dei: Et Christus ipse respondit ius de diuortio & repudio, *Mat. 19. Et Apost. 1. Cor. 7.* Sic & Concilia, *Papæ, Episcopi;* ergo: Demum in Ver. Testa, in rebus dubiis ad xi. iudicatur Sacerdos vt Iudex, non vt Consiliarius: adeo vt inobediens, *Dem. 12.* mandaretur occidi. Hinc aliquot responsio Nouatores. FINIS.